

Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

2013 dccc 3

RHAN 1

ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

PENNOD 1

SWYDD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

2 Swydd Archwilydd Cyffredinol Cymru

- (1) Bydd swydd Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr “Archwilydd Cyffredinol”) yn parhau.
- (2) Ei Mawrhydi sydd i benodi person i fod yn Archwilydd Cyffredinol ar enwebiad y Cynulliad Cenedlaethol.
- (3) Nid oes enwebiad i gael ei wneud hyd nes bod y Cynulliad Cenedlaethol wedi ei fodloni bod ymgynghoriad rhesymol wedi cael ei wneud gyda’r cyrff hynny yr ymddengys i’r Cynulliad eu bod yn cynrychioli buddiannau cyrff llywodraeth leol yng Nghymru.
- (4) Mae’r person sydd wedi ei benodi yn dal y swydd am hyd at 8 mlynedd.
- (5) Ni chaniateir i’r person gael ei benodi eto.
- (6) Nid effeithir ar ddilysrwydd gweithred neu anweithred person a benodwyd yn Archwilydd Cyffredinol gan ddiffyg yn enwebiad neu benodiad y person hwnnw.

3 Ymddiswyddiad neu ddiswyddiad

- (1) Mae person a benodir yn Archwilydd Cyffredinol yn dal y swydd tan ddiwedd y cyfnod y penodwyd y person hwnnw ar ei gyfer (yn ddarostyngedig i is-adrannau (2) a (3)).
- (2) Caiff Ei Mawrhydi ryddhau person o'i swydd fel Archwilydd Cyffredinol cyn diwedd y cyfnod y penodwyd y person ar ei gyfer—
 - ar gais y person, neu
 - wedi i'w Mawrhydi gael ei bodloni nad yw'r person yn gallu, oherwydd rhesymau meddygol, cyflawni dyletswyddau'r swydd na gwneud cais i gael ei ryddhau ohoni.
- (3) Caiff Ei Mawrhydi ddiswyddo person o'i swydd fel Archwilydd Cyffredinol cyn diwedd y cyfnod y penodwyd y person ar ei gyfer ar dderbyn argymhelliad, ar sail camymddygiad y person, y dylai Ei Mawrhydi wneud hynny.
- (4) Ni chaniateir gwneud argymhelliad i ddiswyddo person o'i swydd fel Archwilydd Cyffredinol oni bai—
 - bod y Cynulliad Cenedlaethol wedi penderfynu y dylai'r argymhelliad gael ei wneud, a
 - bod penderfyniad y Cynulliad wedi ei basio ar bleidlais lle yr oedd nifer yr aelodau Cynulliad a bleidleisiodd o blaid yn ddim llai na dwy ran o dair o gyfanswm nifer y seddi yn y Cynulliad.

4 Anghymhwysu

- (1) Ni all person gael ei benodi yn Archwilydd Cyffredinol os yw'r person wedi ei anghymhwysu ar unrhyw un o'r seiliau a bennir yn is-adran (3).
- (2) Mae person yn peidio â bod yn Archwilydd Cyffredinol os yw'r person yn cael ei anghymhwysu ar unrhyw un o'r seiliau a bennir yn is-adran (3).
- (3) Mae person wedi ei anghymhwysu rhag bod yn Archwilydd Cyffredinol os yw'r person—
 - yn Aelod o'r Cynulliad Cenedlaethol;
 - yn dal unrhyw swydd arall y caniateir i berson gael ei benodi iddi, ei argymhell ar ei chyfer neu ei enwebu ar ei chyfer, gan neu ar ran y canlynol—
 - y Goron,
 - y Cynulliad Cenedlaethol, neu
 - Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol;
 - yn Aelod o Dŷ'r Cyffredin neu Dŷ'r Arglwyddi;
 - yn Aelod o Senedd yr Alban;
 - yn Aelod o Gynulliad Gogledd Iwerddon;
 - yn gyflogai i Swyddfa Archwilio Cymru.

5 Cyflogaeth etc cyn-Archwilydd Cyffredinol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i berson a oedd wedi ei benodi yn Archwilydd Cyffredinol o dan y Rhan hon, ond nad yw bellach yn y swydd honno.
- (2) Cyn gwneud y canlynol—

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (a) cymryd swydd o ddisgrifiad a bennir gan y Cynulliad Cenedlaethol, neu
 - (b) ymrwymo i gytundeb neu drefniant arall o ddisgrifiad a bennir felly,
rhaid i'r person ymgynghori ag unrhyw berson a bennir gan y Cynulliad Cenedlaethol.
- (3) Rhaid i'r Cynulliad Cenedlaethol gyhoeddi rhestr o'r canlynol—
- (a) y swyddi a bennir at ddibenion is-adran (2)(a);
 - (b) y cytundebau a'r trefniadau eraill a bennir at ddibenion is-adran (2)(b).
- (4) Mae is-adrannau (5) a (6) yn gymwys am gyfnod o 2 flynedd sy'n dechrau ar y diwrnod y mae'r person yn peidio â bod yn Archwilydd Cyffredinol.
- (5) Rhaid i'r person beidio â gwneud y canlynol—
- (a) dal swydd y caniateir i berson gael ei benodi iddi, ei argymhell ar ei chyfer neu ei enwebu ar ei chyfer gan neu ar ran—
 - (i) y Goron,
 - (ii) y Cynulliad Cenedlaethol, neu
 - (iii) Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol; neu
 - (b) bod yn aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai i berson a restrir yn is-adran (7).
- (6) Rhaid i'r person beidio â darparu gwasanaethau, yn rhinwedd unrhyw swydd, i'r canlynol—
- (a) y Goron, neu unrhyw gorff neu berson arall sy'n gweithredu ar ran y Goron,
 - (b) y Cynulliad Cenedlaethol neu unrhyw gorff neu berson arall sy'n gweithredu ar ran y Cynulliad,
 - (c) Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol neu unrhyw gorff neu berson arall sy'n gweithredu ar ran y Comisiwn, neu
 - (d) person a restrir yn is-adran (7).
- (7) Dyma'r personau—
- (a) person y mae ei gyfrifon neu ei ddatganiad o gyfrifon yn agored i'r Archwilydd Cyffredinol ymchwilio iddynt neu iddo yn unol â darpariaeth a wneir drwy ddeddfiad neu yn rhinwedd deddfiad;
 - (b) person y mae astudiaeth neu ymchwiliad gwerth am arian a wneir neu a gynhelir gan yr Archwilydd Cyffredinol yn unol â darpariaeth a wneir drwy ddeddfiad neu yn rhinwedd deddfiad yn ymwneud ag ef;
 - (c) person y mae astudiaeth a wneir gan yr Archwilydd Cyffredinol yn unol ag adran 145A(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 (astudiaethau sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau gan gorff neu gyrff perthnasol) yn ymwneud ag ef;
 - (d) landlord cymdeithasol cofrestredig y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn darparu cyngor neu gymorth iddo o dan adran 145D o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998;
 - (e) person y mae gan yr Archwilydd Cyffredinol swyddogaethau mewn perthynas ag ef, neu y mae'r Archwilydd Cyffredinol yn arfer swyddogaethau ar ran Gweinidogion Cymru mewn perthynas ag ef, yn rhinwedd adran 146A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 (trosglwyddo swyddogaethau Gweinidogion Cymru);
 - (f) person y mae cyfrifon a ddarperir gan Weinidogion Cymru o dan adran 131 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i ymwneud â'i faterion ariannol a'i gyfrifon yn rhinwedd is-adran (3) o'r adran honno;

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (g) person y mae cyfrifon a ddarperir gan Gomisiwn y Cynulliad Cenedlaethol o dan adran 137 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i ymwneud â'i faterion ariannol a'i gyfrifon yn rhinwedd is-adran (2) o'r adran honno.
- (8) Ond nid yw is-adrannau (5) a (6) yn atal person rhag dal unrhyw un o'r swyddi canlynol—
- (a) Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol;
 - (b) Archwilydd Cyffredinol yr Alban;
 - (c) Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol Gogledd Iwerddon.
- (9) Yn yr adran hon, ystyr "astudiaeth neu ymchwiliad gwerth am arian" yw astudiaeth neu ymchwiliad i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd person o ran y ffordd y mae wedi cyflawni ei swyddogaethau neu wedi defnyddio adnoddau i gyflawni'r swyddogaethau hynny.

6 Statws etc

- (1) Mae'r person sydd am y tro yn dal swydd yr Archwilydd Cyffredinol yn parhau, yn enw'r swydd honno, i fod yn gorfforaeth undyn.
- (2) Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol i'w ystyried yn dal swydd o dan Ei Mawrhydi neu'n un sy'n arfer unrhyw swyddogaeth ar ran y Goron.
- (3) Ond ystyrir bod yr Archwilydd Cyffredinol yn was i'r Goron at ddibenion Deddf Cyfrinachau Swyddogol 1989.

7 Talu cydnabyddiaeth

- (1) Cyn i berson gael ei benodi yn Archwilydd Cyffredinol, bydd trefniadau ar gyfer talu cydnabyddiaeth yn cael eu gwneud o ran y person hwnnw gan y Cynulliad Cenedlaethol.
- (2) Ond cyn y gellir gwneud y trefniadau hynny rhaid ymgynghori â'r Prif Weinidog.
- (3) Caiff trefniadau ar gyfer talu cydnabyddiaeth—
 - (a) gwneud darpariaeth ar gyfer cyflog, lwfansau, arian rhodd, trefniadau ar gyfer pensiwn a buddion eraill, a
 - (b) cynnwys fformiwla neu fecanwaith arall ar gyfer addasu un neu fwy o'r elfennau hynny o dro i dro.
- (4) Ond ni chaiff unrhyw elfen fod yn seiliedig ar berfformiad.
- (5) Rhaid i Gomisiwn y Cynulliad Cenedlaethol dalu i'r Gweinidog dros y Gwasanaeth Sifil, ar yr adegau hynny a benderfynir gan y Gweinidog, daliadau o'r symiau hynny y penderfynir arnynt felly o ran y canlynol—
 - (a) darparu pensiynau, lwfansau, arian rhodd neu fuddion eraill yn rhinwedd adran 1 o Ddeddf Blwydd-daliadau 1972 i, neu mewn perthynas ag, unrhyw berson sydd yn dal swydd yr Archwilydd Cyffredinol neu sydd wedi peidio â dal y swydd honno, a
 - (b) y treuliau yr aed iddynt drwy weinyddu'r pensiynau hynny, y lwfansau hynny, arian rhodd hynny neu'r buddion eraill hynny.
- (6) Bydd symiau sy'n daladwy yn rhinwedd yr adran hon yn cael eu codi ar Gronfa Gyfunol Cymru ac yn cael eu talu ohoni.

PENNOD 2

SWYDDOGAETHAU'R ARCHWILYDD CYFFREDINOL

Darpariaethau cyffredinol ynglŷn ag arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol etc

8 Sut y mae swyddogaethau i gael eu harfer

- (1) Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ddisgresiwn llwyr o ran y modd y mae swyddogaethau'r swydd honno i gael eu harfer ac nid yw'n ddarostyngedig i gyfarwyddyd na rheolaeth y Cynulliad Cenedlaethol na Llywodraeth Cymru.
- (2) Ond mae'r disgresiwn hwn yn ddarostyngedig i is-adran (3).
- (3) Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol—
 - (a) anelu at gyflawni ei swyddogaethau yn effeithlon ac yn gosteffeithiol;
 - (b) rhoi sylw, fel y mae'n ystyried yn briodol, i'r safonau a'r egwyddorion y disgwylir i ddarparwr arbenigol proffesiynol mewn cyfrifyddiaeth neu wasanaethau archwilio eu dilyn;
 - (c) rhoi sylw i gyngor a roddir iddo gan SAC (gweler adran 17(3)).

9 Pwerau atodol

- (1) Caiff yr Archwilydd Cyffredinol wneud unrhyw beth a fwriedir i hwyluso arfer unrhyw un neu ragor o'i swyddogaethau, neu sy'n ffafriol i'w harfer neu'n gysylltiedig â'i harfer neu â'u harfer.
- (2) Ond ni chaiff yr Archwilydd Cyffredinol wneud unrhyw beth sydd yn, neu a allai ddod yn, gyfrifoldeb i SAC, yn rhinwedd paragraffau (a) i (c) o adran 21(2) (darparu adnoddau ar gyfer arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol).

10 Cod ymarfer archwilio

- (1) Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ddyroddi cod ymarfer archwilio sy'n rhagnodi'r modd y mae swyddogaethau Archwilydd Cyffredinol a bennir yn is-adran (2) i'w cyflawni.
- (2) Dyma'r swyddogaethau—
 - (a) cynnal ymchwiliad i unrhyw gyfrifon neu ddatganiadau o gyfrifon sydd yn agored i'r Archwilydd Cyffredinol ymchwilio iddynt yn unol â darpariaeth a wneir drwy ddeddfiad neu yn rhinwedd deddfiad;
 - (b) cynnal neu hybu astudiaethau neu ymchwiliadau gwerth am arian neu ymgymryd â hwy, yn unol â darpariaeth a wneir drwy ddeddfiad neu yn rhinwedd deddfiad;
 - (c) y rhai hynny sydd wedi eu cynnwys yn y darpariaethau canlynol o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998, neu sydd wedi eu trosglwyddo i'r Archwilydd Cyffredinol odanynt—
 - (i) adran 145A(2) (ymgydryd ag astudiaethau eraill, neu hybu astudiaethau eraill, sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau gan gyrff penodol);

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (ii) adran 145C(8) (datgelu gwybodaeth i Weinidogion Cymru a gafwyd yn ystod astudiaeth mewn perthynas â landlord cymdeithasol cofrestredig);
 - (iii) adran 145D (darparu cyngor a chymorth i landlord cymdeithasol cofrestredig);
 - (iv) adran 146 (trosglwyddo swyddogaethau'r Rheolydd ac Archwilydd Cyffredinol sy'n ymwneud â chyrrff penodol i'r Archwilydd Cyffredinol);
 - (v) adran 146A (trosglwyddo etc swyddogaethau goruchwyllo Gweinidogion Cymru sy'n ymwneud â chyrrff penodol i'r Archwilydd Cyffredinol);
 - (vi) adran 147 (trosglwyddo swyddogaethau'r Rheolydd ac Archwilydd Cyffredinol sy'n ymwneud ag Asiantaeth yr Amgylchedd i'r Archwilydd Cyffredinol);
 - (d) y rhai hynny sydd wedi eu cynnwys yn y darpariaethau canlynol o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004—
 - (i) Rhan 2 (archwilio cyrrff llywodraeth leol yng Nghymru);
 - (ii) adran 45 (cynnal, neu gynorthwyo'r Ysgrifennydd Gwladol i gynnal, astudiaethau gweinyddu budd-dal);
 - (iii) adran 51 (cyfeirio materion sy'n ymwneud â nawdd cymdeithasol at yr Ysgrifennydd Gwladol);
 - (e) y rhai hynny sydd wedi eu cynnwys yn y darpariaethau canlynol o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006—
 - (i) paragraff 17 (mynediad at ddogfennau);
 - (ii) paragraff 20 (ardystio hawliadau, ffurflenni etc ar gais corff).
- (3) Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol gydymffurfio â'r cod.
- (4) Rhaid i'r cod ymgorffori'r hyn yr ymddengys i'r Archwilydd Cyffredinol yn arfer proffesiynol gorau o ran y safonau, gweithdrefnau a'r technegau sydd i'w mabwysiadu wrth gyflawni swyddogaethau o'r math a bennir yn is-adran (2).
- (5) Caiff y cod wneud darpariaeth wahanol ar gyfer achosion gwahanol neu ddsbarthau ar achosion gwahanol.
- (6) Cyn dyroddi'r cod (gan gynnwys unrhyw god diwygiedig) rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ymgynghori â'r personau hynny yr ymddengys iddo ei bod yn briodol ymgynghori â hwy.
- (7) Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol drefnu bod y cod (gan gynnwys unrhyw god diwygiedig) yn cael ei gyhoeddi.
- (8) Yn yr adran hon, ystyr "astudiaeth neu ymchwiliad gwerth am arian" yw astudiaeth neu ymchwiliad i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd person o ran y ffordd y mae wedi cyflawni ei swyddogaethau neu wedi defnyddio adnoddau i gyflawni'r swyddogaethau hynny.

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

Swyddogaethau mewn perthynas â llywodraeth leol

11 Archwilio cyrff llywodraeth leol

- (1) Yn lle adran 13 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (archwilio cyfrifon cyrff llywodraeth leol yng Nghymru), rhodder—

“13 Audit of accounts of local government bodies in Wales

- (1) A local government body in Wales—
- must make up its accounts each year to 31 March or such other date as the Welsh Ministers may generally or in any special case direct;
 - must ensure that its accounts are audited in accordance with this Chapter.
- (2) The Auditor General for Wales must audit the accounts of local government bodies in Wales.”.

- (2) Yn adran 16 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (ystyr “rheoleiddwyr perthnasol” a “swyddogaethau perthnasol”), hepgorer paragraff (e) o is-adran (2).

Darpariaeth yn ymwneud â throsglwyddo swyddogaethau goruchwyliol Gweinidogion Cymru

12 Trosglwyddo etc swyddogaethau goruchwyliol Gweinidogion Cymru: ymgynghori

Yn Neddf Llywodraeth Cymru 1998, yn adran 146A (trosglwyddo etc swyddogaethau goruchwyliol Gweinidogion Cymru sy'n ymwneud â chyrrff penodol i'r Archwilydd Cyffredinol), ar ôl is-adran (1), mewnosoder—

- “(1A) But before making an order under subsection (1), the Welsh Ministers must consult the Wales Audit Office.”.